

MAKTABGACHA TA'LIM JARAYONIDA MILLIY QADRIYATLARNI INTEGRATSIYALASHNING SAMARALI PEDAGOGIK MEXANIZMLARI

Botirova Nigora Muradovna
Pedagogika va psixologiya
kafedrası stajyor o'qituvchisi
Guliston davlat pedagogika instituti
Email: muradovnanigora8778@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim tizimida milliy qadriyatlarni integratsiyalashning nazariy asoslari va pedagogik mexanizmlari tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida milliy qadriyatlarning bolalar ma'naviy-axloqiy rivojlanishidagi o'rni ochib berilib, ularni ta'lim jarayoniga samarali tatbiq etish usullari ishlab chiqilgan. Shuningdek, innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida milliy qadriyatlarni singdirish yo'llari yoritilgan.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, milliy qadriyatlar, integratsiya, pedagogik texnologiyalar, tarbiya, innovatsiya

Аннотация: В статье рассматриваются теоретические основы и педагогические механизмы интеграции национальных ценностей в систему дошкольного образования. Освещается роль национальных традиций в формировании духовно-нравственных качеств у детей и предлагаются современные методы их внедрения.

Ключевые слова: дошкольное образование, национальные ценности, интеграция, воспитание, педагогика

Abstract: This article analyzes the theoretical foundations and pedagogical mechanisms of integrating national values into preschool education. It highlights their role in shaping children's moral development and presents innovative approaches for effective implementation.

Keywords: preschool education, national values, integration, pedagogy, innovation

Bugungi globallashuv jarayonida yosh avlodni milliy ruhda tarbiyalash masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, maktabgacha ta'lim bosqichida bolalarning shaxsiyati, dunyoqarashi va qadriyatlari shakllanadi. Muammoning dolzarbligi shundaki, ta'lim jarayonida milliy qadriyatlarni samarali qo'llashning aniq mexanizmlari yetarli darajada tizimlashtirilmagan. Shu bois, mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi - maktabgacha ta'limda milliy qadriyatlarni integratsiyalashning samarali yo'llarini aniqlashdan iborat. Shu sababli milliy qadriyatlarni ta'lim-tarbiya jarayoniga integratsiyalash zamonaviy pedagogikaning muhim yo'nalishlaridan biridir. O'zbekiston Respublikasida maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor

yo‘nalishlaridan biri sifatida belgilangan bo‘lib, bu borada qator normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilingan [1; 2]. Ushbu hujjatlarda yosh avlodni milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalash vazifasi alohida ta’kidlangan. Maktabgacha ta’limda milliy qadriyatlar masalasi ko‘plab pedagog olimlar tomonidan o‘rganilgan. Jumladan, Hasanboeva va boshqalar maktabgacha yoshdagi bolalar tarbiyasida milliy an’analar muhim o‘rin tutishini ta’kidlaydi [7; 45]. Xodjaev esa pedagogik jarayonni tashkil etishda milliylik va zamonaviylik uyg‘unligini ta’minlash zarurligini qayd etadi [5; 78].

Zamonaviy tadqiqotlarda esa innovatsion pedagogik texnologiyalar orqali milliy qadriyatlarni singdirish samaradorligi yuqori ekanligi isbotlangan [4; 112]. Mavzu yuzasidan olib borilgan ilmiy tadqiqotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, milliy qadriyatlar bolalar tarbiyasida muhim omil sifatida qaraladi va ularni zamonaviy pedagogik yondashuvlar bilan uyg‘unlashtirish zarur.

Xalqaro tajribada ham bolalik davrida madaniy identifikatsiyani shakllantirish muhimligi alohida e’tirof etilgan [10; 25].

Mazkur tadqiqotda quyidagi metodlardan foydalanildi:

- nazariy tahlil
- pedagogik kuzatuv
- taqqoslash
- umumlashtirish

Mazkur metodlar orqali milliy qadriyatlarni integratsiyalashning samarali mexanizmlari aniqlab olindi.

Milliy qadriyatlarning pedagogik mohiyati

Milliy qadriyatlar - bu xalqning tarixiy tajribasi, madaniy merosi, urf-odatlar va an’analarini o‘zida mujassam etgan tushunchadir. Ular bolalarda: vatanparvarlik, hurmat, mehr-oqibat, ijtimoiy mas’uliyat kabi fazilatlarni shakllantiradi.

Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun bu qadriyatlar ko‘proq hissiy va obrazli shaklda qabul qilinadi. Shu sababli ularni sodda, qiziqarli va interaktiv usullar orqali yetkazish zarur.

Milliy qadriyatlarni integratsiyalashning pedagogik mexanizmlari

Ta’lim dasturlariga milliy qadriyatlarni singdirish eng samarali yo‘llardan biridir. “Ilk qadam” dasturida ham bu masalaga alohida e’tibor qaratilgan [3; 15].

Masalan: Ertaklar, maqollar, topishmoqlar orqali bolalarda axloqiy tushunchalar shakllantiriladi. O‘yin - maktabgacha yoshdagi bolalarning asosiy faoliyat turi hisoblanadi. Milliy o‘yinlar orqali bolalarda: jamoaviylik, hamkorlik, ijtimoiylashuv ko‘nikmalari rivojlanadi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, o‘yin asosidagi ta’lim an’anaviy metodlarga nisbatan samaraliroqdir [8; 64]. Zamonaviy texnologiyalar yordamida milliy qadriyatlarni yanada samarali singdirish mumkin: multimedia vositalari, interaktiv metodlar, sahnalashtirish Bu metodlar bolalarda qiziqishni oshiradi va bilimlarni mustahkamlaydi [4; 120].

Milliy qadriyatlar, avvalo, oilada shakllanadi. Shu sababli ta’lim muassasalari oila va mahalla bilan hamkorlikda ishlashi zarur.

Bu hamkorlik quyidagilarni o‘z ichiga oladi: ota-onalar bilan suhbatlar, milliy bayramlarni tashkil etish, an’anaviy tadbirlar Bu yondashuv bolalarning tarbiyasida uzviylikni ta’minlaydi [2; 33].

Natijalar va muhokama

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki: milliy qadriyatlarni integratsiyalash bolalarning ma’naviy rivojlanishini oshiradi, o‘yin va interaktiv metodlar eng samarali hisoblanadi, oila bilan hamkorlik muhim omil hisoblanadi. Xalqaro tajriba bilan solishtirganda ham bu yondashuvlar samarali ekanligi aniqlangan [10; 41].

Xulosa

Maktabgacha ta’lim jarayonida milliy qadriyatlarni integratsiyalash bolalarda barkamol shaxsni shakllantirishning muhim omilidir. Ushbu jarayonni samarali tashkil etish uchun: zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish, oila bilan hamkorlikni kuchaytirish, milliy o‘yin va an’analarni keng joriy etish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 30-sentabrdagi PQ-3305-son qarori.
2. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 13-maydagi 391-son qarori.
3. “Ilk qadam” davlat o‘quv dasturi. Toshkent, 2018.
4. Ishmuhamedov R., Abduqodirov A. Ta’limda innovatsion texnologiyalar. Toshkent, 2013.
5. Xodjaev B.X. Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti. Toshkent, 2017.
6. To‘raqulov X.T. Pedagogik texnologiyalar. Toshkent, 2015.
7. Hasanboeva O. Maktabgacha pedagogika. Toshkent, 2011.
8. Nurmuhamedova M. Maktabgacha ta’limda tarbiya texnologiyalari. Toshkent, 2020.
9. Qodirova F. Maktabgacha ta’lim metodikasi. Toshkent, 2018.
10. UNESCO. Early Childhood Care and Education Report. 2021.